

Hundra år gammal stilren design håller än

2022-03-17

© Östgöta Correspondenten

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Klicka här för att läsa artikeln.

10 BOSTAD

Östgöta Correspondenten
Torsdag 17 mars 2022

För Caroline Törnros känns det som om hon förvaltar sitt 1920-talshus till eftervärlden. På Instagramkontot "tornros_interior" kan man följa hennes omsorger.

FOTO: ADAM IHSE/TT

Hundra år gammal stilren

BOSTAD

Att 1920-talets design går under namnet Swedish Grace är väldigt passande.

– Den är stilen samtidigt som det finns former att vila ögonen på, säger Caroline Törnros.

I sin villa förvaltar hon den eleganta stilen.

Fina material, balanserade former och ett hantverk av hög kvalitet utmärker 1920-talets design. Hundra år senare håller den än och påverkar hur vi ser på inredning. Många är fortfarande svaga för stilrena möbler utan krusiduller, luftig möblering och milda färgskalor.

Caroline Törnros är en av dem. Hon bor i ett 1920-talshus i Göteborg, där flera tidstypiska detaljer finns bevarade. Här finns spröjsade fönster, ljusa sällskapsrum dekorerade med kolonner

som ramar in dörröppningar med valv. – Klassicismen, eller Swedish Grace, är spännande för att det är en stil som speglar historien på många sätt, säger Caroline Törnros.

Hon har alltid varit intresserad av inredning och kreativt skapande. Först hade hon tänkt bli textil- och mönsterformgivare.

– Men sedan hamnade jag i auktionsbranschen och har nu arbetat med värdering i 20 år, mest på Bukowskis.

Området där Caroline bor är ett av alla

”Jag ser det här som min egen privata kulturgärning.”

Badrummet är nyrenoverat.

FOTO: ADAM IHSE/TT

de egnahemsområden som växte fram runt våra större städer under 1920-talet. – Huset är symmetriska och en slags uppstramad variant av äldre svenska trähus, säger hon.

Caroline köpte sin villa 2019 och har sedan dess varsamt renoverat den så tidstroget som möjligt.

– Jag hittar fina saker hela tiden.

I trapphallen bakom masonitskivorna fanns en panel som jag tagit fram igen.

Enklare arbeten kan hon göra själv, liksom målning och tapetsering. Till större projekt tar hon hjälp av hantverkare. Hon ser sig som en förvaltare, någon som tar hand om huset för framtiden. Man kan följa hennes arbete på Instagramkontot "tornros_interior".

– Om det blir för mina barn eller några helt okända människor spelar ingen roll. – Jag ser det här som min egen privata kulturgärning.

Det finns många paralleller mellan 1920- och 2020-talen. Då, precis som nu, var tiderna oroliga. Första världskriget var slut och man hade precis överlevt en pandemi.

Alla ville se framåt och bygga ett nytt samhälle – men hur det skulle gå till var man inte överens om. Kvinnorättsrörelsen gjorde framsteg samtidigt som

Många av materialen som var populära på 1920-talet, som tenn, marmor och gjutjärn, har fått ett uppsving.

FOTO: ADAM IHSE/TT

De svårade kolonnerna har joniskt kapital. Tapeten heter "Rosenvinge" och kommer från Boråstapeter.

FOTO: ADAM IHSE/TT

I villan har hallen ett kassettak dekorerat med sirligt 1920-talsmåleri.

FOTO: ADAM IHSE/TT

design håller än

nationalism och auktoritära strömningar växte.

På Nationalmuseum i Stockholm uppmärksammas denna motsättning genom att titta på historien och design i 1920-talets Sverige.

Bland formgivare och arkitekter fanns det traditionellister som ville skapa det nya samhället genom att titta på historien och modernister som ville omfamna den nya industritekniken, säger Cilla Robach.

Hon är chef för samlingsheten på museet och den som har sammanställt utställningen.

Konflikten genomsyrar samhället på alla plan och i dag vet vi att det var modernisterna som gick segrande ur striden. På 1930-talets slår funktionalismen igenom på bred front. Men under

1920-talet står det fortfarande och väger, berättar Cilla Robach.

I Europa kallas klassicismen för art déco och var lyxigare och mer extravagant. Uttrycket Swedish Grace myntades av den brittiske journalisten Philip Morton Shand som menade att svenskarna under 1920-talet hade förmått kombinera det bästa från klassicismen med art déco och dessutom lagt till typiska svenska drag till mixen.

Det är just den blandningen som Caroline Törnros gillar så mycket.

Proportioner, det är ett ord som sammanfattar den här epoken. Oavsett om det är en stol, glasvas eller ett hus så är de tilltalade för ögat.

Det handlar också om kärleken till materialen, där man vinnlade sig om minsta detalj.

Intendent Cilla Robach
FOTO: NATIONALMUSEUM

– Det är väldigt utmärkande för den här perioden och försvinner litegrann med funktionalismen, tycker jag.

Men det innebär inte att Carolines hem bara består av möbler och föremål från 1920-talet. Precis som hos de flesta är inredningen en blandning. Men allt måste tilltala henne och passa ihop.

– Om jag ska inreda ett rum utgår jag från några saker som sedan styr loppis- och auktionsköpen, säger Caroline.

Processen är spännande, för även om hon har en tydlig idé blir det sällan så. – Man vet aldrig var det tar vägen. Ibland drar det i väg åt ett helt annat håll.

Skaparlusten är det som driver henne, liksom glädjen i att göra något som är bra för både henne själv och huset.

– Det finns en omsorg i att ta hand om ett hus – samtidigt som man har man roligt på vägen.

Lisa Wallström/TT

Detta utmärker klassicismen

● Man brukar säga att stilperioden sträcker sig mellan cirka 1910 och 1930. Den refereras som både klassicism, tjugotalsklassicism och Swedish Grace. Karaktäristiskt är att man lånar från historien, särskilt ur den grekiska och romerska klassiska konsten. Men man plockar även friskt från kinesisk och egyptisk historia.

"Fyrverkeriskålen" av Edward Hald, Orrefors 1921. FOTO: NATIONALMUSEUM

● Utomlands var stilen lyxigare och kallas art déco, ett namn som anspelar på den stora Parisutställningen som hölls 1925.

● Det graverade glaslet var själva sinnebild för den svenska gracen. Formgivare som Simon Gate och Edward Hald, båda verksamma vid Orrefors, fick internationella genombrott.

● Även gjutjärn kopplas

samman med Swedish Grace-eran. Näfveqvarns bruk knöt konstnärer som Anna Petrus till sig och tillverkade under en period bruksföremål som bänkar, taburetter, krukor och solur. Bland de svenska formgivarna var NKs chefsarkitekt Axel Einar Hjorthen som tog mest intryck av den internationella art déco.

Källor: Nationalmuseum, Sekelskifte.se (TT)

Uno Åhréns möblemang för en dalsalong från 1924.

FOTO: VIKTOR FORDELL/NATIONALMUSEUM

Aktuell utställning

● Hundra år efter "det glada 20-talet" sammanfattar Nationalmuseum epoken i utställningen "Swedish Grace – konst och design

i 1920-talets Sverige". Man visar konst, konstantverk, design, mode, fotografi och film från perioden till och med den 28 augusti. (TT)

"Jag hittade kolmårdsmarmorplattor och tyckte det var roligt att ha det i badrummet", säger Caroline. FOTO: ADAM IHSE/TT